

7. Madenfort, W. Aesthetic education //Art Education, vol. 25, No. 5, 1972.

В статье освещаются пути совершенствования современного профессионального музыкального образования студентов университетов, что обусловлено необходимостью повышения интеллектуально-творческого, культурного потенциала общества, особенностями художественной практики нынешнего дня, характеризуется интенсивным поиском новых форм, жанров, стилей в искусстве нередко неоднозначного характера. В статье подчеркивается необходимость реализации эстетической функции искусства в профессиональной подготовке, значение преодоления узко-прагматического подхода к музыкальному обучению. Раскрываются пути эстетизации профессиональной подготовки на основе усиления внимания к формированию оценочного и творческого отношения студентов к искусству. Приводятся практические рекомендации по развитию эстетических идеалов и вкусов, способности к творческому самовыражению в музыкальной деятельности будущих специалистов.

Ключевые слова: музыкальное образование, студенты, эстетическая функция искусства, художественная оценка, творческая деятельность

Research methodology: systematic and structural analysis of philosophical -psychological and pedagogical literature, generalization and modeling of the methodical principles solution of the problem, analytical comprehension of the results of experimental observations. The scientific novelty of the article's materials is that for the first time the ways of realizing the aesthetic function of art in the musical education of students are determined; the role of appraisal approaches in the esthetization of musical education highlighted, the importance of creative activity in the aesthetic development of future specialists disclosed. The practical significance of the material of the article determined by the development of methodological recommendations for the improvement of musical education. The need for reforming artistic education is due to the need to enhance the intellectual, creative and cultural potential of society, the peculiarities of the artistic practice of the present day, the search for new forms, genres, and styles in the arts. We believe that one of the most important directions for the renewal of higher musical education is the orientation towards the formation of clear aesthetic value orientations among graduates, stimulating aesthetic attitude to creativity. A limited-pragmatic approach to mastering the musical art of music, the priority of operational and technological aspects of training should give way to the formation of broad aesthetic guidelines for graduates in future activities. Among the main drawbacks in the development of esthetic attitudes of students to music was determined: the instability of evaluation, weakness of the aesthetic representations of the beautiful, the independence of the performer interpretation of music; subordination of artistic assessment to another's mind. Application aesthetic dimensions of teaching professional musical disciplines helps resolve contradictions between the needs of artistically valuable, creative development of art and available narrowly specialized approach to musical training of students. Between esthetic-generalizing dimensions of musical training of students and informational and illustrative methods of professional musical training; between the level of the development of modern aesthetic theory and the traditional practices commonly used in practice, both in content and in the technology of training music professionals. Among methods and methods of stimulating students to aesthetic and creative self-expression in the process of musical education activities, such as attracting students to improvisation, the application of improvisational tasks. An instant solution to the problem requires maximum activation of creative energy, actualization of the resources of esthetic evaluation. A good pedagogical effect can expected from involving students in a variant solution to the problem. The search for the optimal variant of possible activates the process of aesthetic self-declaration of future specialists. Finally, the special task is to create artistic images, musical fragments, the performance of which optimizes the creative and esthetic attitude to music. In general, the aesthetic orientation of learning can considered an overriding task of contemporary development of musical education in higher education institutions.

Key words: musical education, students, aesthetic function of art, artistic assessment, creative activity

УДК 37.01; 004.422.61

Папп Василь Васильович,
доктор економічних наук, професор,
Касинець Отокар Вікторович,
старший викладач,
Ольшаківська Галина Володимирівна,
студентка ОС «Магістр»,
Мукачівський державний університет, м.Мукачево

РОЗВИТОК ТУРИСТСЬКОЇ ПРАКСЕОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Актуальність теми дослідження обумовлена системним підходом до оцінки праксеології туризму. Метою дослідження є оцінка становлення та розвитку праксеологічних знань в туризмі. Для отримання результатів дослідження використано такі методи: історичний, аналізу та синтезу, абстрактно-логічний та інші. Це дало змогу визначити основні підходи до оцінки праксеологічного осмислення феномену туризму. Авторами надано пропозиції щодо аналізу праксеології з позицій теоретичного осмислення людської практики. Подальшого дослідження потребують питання розробки інструментарію оцінювання праксеологічних знань в туризмі.

Ключові слова: праксеологія туризму, феномен туризму, екзистенціальний вимір туризму, гуманістичний прагматизм, філософія туризму, комунікативна культура, програмно-концептуальний проект.

Постановка проблеми. Перед туристичною наукою постають нові вимоги у дослідженні теоретичних і прикладних проблем. Актуальним теоретичним завданням є узгодження розуміння та інтерпретації окремих видів туризму, удосконалення концепції туристичного обслуговування, моделей туристичних центрів і територій. Для вирішення цих та інших актуальних проблем необхідно об'єднати зусилля різних освітніх, науково-дослідних установ, окремих вчених у національному та світовому масштабі.

Праксеологія туризму, як і будь-яка інша теоретична рефлексія, прагне насамперед з'ясувати сутність туризму у

понятійний спосіб, представити її категоріально, концептуально. Це досить складне завдання, адже туризм є мультидисциплінарним, багатофакторним явищем. Туризм водночас виступає як галузь суспільного господарства, складний міжгалузевий комплекс, де формується і реалізується туристський продукт, як вид економічної діяльності, як самодіяльність людей, їх спосіб життя, своєрідне хобі. Туризм – це і розгалужена соціальна служба, яка надає робочі місця сотням мільйонів людей; це і розвинута система подорожей та екскурсій; це і форма рекреації, відновлення фізичних і духовних потенцій індивіда заснованої на антропоєкологічній парадигмі. Туризм виступає впливовим інструментом «народної дипломатії»,

важливим чинником формування і розвитку комунікативної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливу роль для осмислення феномену туризму відіграли дослідження праксеологічної школи останніх років. Архетипічні концепції подорожей і туризму аналізуються в роботах К. Пігрова. Подорож як феномен філософської антропології досліджено Б. Марковим. А. Секацький, К. Богданова, А. Венковой, А. Шкурко туризм і подорожі інтерпретують як сучасну форму номадизму. Розроблена в працях І. Касавіна неklasична теорія пізнання дозволяє вводити у праксеологію метафори подорожі для вивчення з позицій гетерогенної онтології.

Сучасна праксеологія прагне відповісти на запити часу, опікується завданням пошуку нових стратегій ставлення людини, до світу природи, цивілізації, запропонувати нові нестандартні категоріальні ознаки людського буття. Одне із таких завдань - з'ясувати сутність туризму як своєрідного світу людини, широкого і об'ємного соціального простору. «Світ людини», «спосіб життя», «діяльність», людський активізм та його мотивації, цінності культури та спілкування, інтереси та потреби - ці та багато інших питань і проблем, які мають статус філософських, у діалозі праксеології з туристською реальністю конкретизуються, змістовно збагачуються.

Праксеологія пропонує методики аналізу різноманітних дій, або їх сукупності, прагнучи забезпечити їх кінцеву позитивну результативність, практичну успішність. Особливо важлива у загальному контексті проблематика праксеології: актуалізація творчого (інноваційного) потенціалу діячів. Вага культурних цінностей збільшується разом з накопиченням її елементів. Дія фахівця тим більш раціональна, чим краще вона пристосована до всієї суми наявних обставин.

Проте на сьогодні не сформований системний підхід до проблем дослідження праксеології в туризмі. Крім того, подальшого розвитку потребує розробка інструментарію оцінювання праксеологічних знань в туризмі.

Мета статті: оцінка основних підходів до становлення та розвитку праксеології туризму. Для досягнення мети були поставлені наступні завдання: дослідити історичні витoki становлення праксеології як науки; оцінити праксеологічне осмислення феномену туризму; проаналізувати прагматистське підґрунтя праксеології з позицій етичного змісту; оцінити туристську праксеологію у її інструменталістському значенні; дослідити основні положення праксеологічної філософії туризму; оцінити праксеологію як теоретичне осмислення людської практики.

Результати дослідження. Витoki теорії туризму сягають давніх часів, коли з'явилися перші описи подорожей. Історія подорожей - історіографія туризму, туристське джерелознавство представлені у найдавніших письмових джерелах (туризмографія). Зачатки наукового знання туризму виникли в культурах Вавілонії, Давнього Єгипту та інших країн, а наукова система знань вибудувалася тільки в новочасовий період (XVII-XIII ст.), коли наука набула інституалізованого статусу [1].

Згідно сучасних уявлень, *праксеологія* - це філософська концепція діяльності, яка презентує загальну теорію організації діяльності, яка запропонована польським філософом і логіком, одним із представників Львівсько-Варшавської школи аналітичної філософії Тадеушем Котарбінським. Базисом праксеології, за Т. Котарбінським, є прагматизм (інструменталізм, експерименталізм, концепція «структури подій»), а також своєрідно інтерпретована теорія практичного ставлення до світу. Зрозуміло, що між суто філософськими та праксеологічними проблемами не існує неперехідної межі, але врахування особливостей цієї дихотомії теорії і практики вкрай необхідно для подальшої поглибленої розробки теорії туризму.

Вагомий внесок у розвиток туристської праксеологічної науки здійснили вчені польської школи. В середині 1930-х років з ініціативи С. Лещицького в Кракові на базі Ягеллонського

університету були відкриті Лабораторія туризму та Дослідницька комісія. Роботи С. Лещицького цього періоду були присвячені осмисленню складної природи туризму, автор підкреслював його міждисциплінарний характер, взаємообумовленість економічних, географічних, статистичних, юридичних, культурних і соціологічних складових. У 1956 р. у Варшаві було засновано Інститут правових та економічних проблем туризму.

З-поміж інших праць польських науковців туризму можна виділити дослідження Ірени Енджейчик. В основу аналізу розвитку туризму покладено комплексний підхід з відповідним використанням категорій і якісних характеристик туризму. Його розвиток характеризується в широкому розумінні, не тільки як туристичний рух, але й специфічний вид господарської діяльності, що відокремився в результаті суспільного поділу праці.

За визначенням представника датської наукової школи Н. Лейпера, туризм одночасно є видом діяльності, формою рекреації, а також галуззю національної економіки, засобом дозволяти і окрім того мистецтвом, наукою та бізнесом. Дослідник розробив модель системи туризму в якій поєднуються три основні складові: туристи, географічні елементи і туристична індустрія [5].

Одна із головних функцій туризму це, безумовно - підприємництво. Туристична діяльність - це, насамперед, бізнесова справа, особливий, розгалужений суспільний інститут підприємництва. Канон економічної доцільності, його еквіваленти - гроші, корисність, вигода дійсно виконують роль основної парадигми цілеспрямованої активності підприємства, які вивчаються спеціальною прикладною наукою - *праксеологією*.

Оцінка економічної сутності туризму була здійснена в червні 1999 року в рамках конференції Всесвітньої туристської організації, яка відбулась в Німечці. В ході конференції були розглянуті категорії економічної ефективності туризму - «допоміжний рахунок», його застосування дозволило визначити місце туристської галузі в світовій економіці.

В умовах розвитку глобалізаційних процесів новий погляд на сучасний туризм сформулював британський соціолог З.Бауман. Характеризуючи новий тип сучасної суспільної організації - як суспільства споживання, автор підкреслює важливість і цінність в ньому поняття мобільності. В рамках даної категорії споживаються не тільки товари і послуги, а й місця знаходження. Поняття «мобільність» безпосередньо пов'язано з реалізацією високого рівня життя і освіти.

Праксеологічне осмислення феномену туризму реалізується і завдяки його герменевтичній складовій. Людина, що пізнає, не лише слухає розповіді та спостерігає, але й особисто «розшифровує» зміст пам'яток історії, шедеврів архітектури, «витворів природи», тим самим освоює їх. При цьому вона здійснює власну інтерпретацію побаченого та прочитаного, «вживається» у внутрішній світ автора, творця, оцінює та витлумачує його точки зору власної культурної практики. У XX столітті герменевтика перетворилася на важливий принцип праксеологічного підходу до дійсності, в тому числі до дійсності - туризму. Порівнювальність, компаративізм, оцінювання та самоідентифікація - важливі світоглядно-філософські якості які ініціюються туристськими подіями.

Екзистенціальний вимір туризму та його дійових осіб ґрунтується на сформованих засновниками екзистенціалізму (К'єркегор, Хайдеггер, Сартр) принципів аналізу структур повсякденного досвіду людини у його повноті, конкретності, унікальності і змінювальності. Екзистенціалізм вбачає своє завдання в дескрипції фактичного життя суб'єкту, дослідження явища життєвого ряду людини, яка орієнтується на свободу і вибір (Сартр) і бажає відкрити себе як «буття-у-світі», зробити себе особистістю, що усвідомлює свою унікальність, прагне позбутися конформізму. Ця тенденція з'ясування можливості людини набутти своюуніальність, забезпечити аутентичне існування, надати власними зусиллями, насамперед інтелектуальними, зміст своєму існуванню трансформується в практиці туризму в посиленні уваги до «альтернативних», немасових, інноваційних його форм -

спелеотуризм, гірський туризм, екстремальний туризм тощо.

У розумінні туризму як суто «людського підприємництва» вагому роль відіграє здатність виокремити екзистенціальний вимір людського буття, насамперед у його єдності з природою, визначальним середовищем людини, що мандрує. Науковці вважають, що екзистенційно-особистісне ставлення до природи реалізується в різних видах туризму, але насамперед у зеленому туризмі, який найкраще відбиває глибинну сутність людської екзистенції у її природних вимірах [7].

Прагматистське підґрунття праксеології будується на концепції «прагми» етичного змісту. Засновники прагматизму У Джеймс та Д. Дьюї вважали, що природа моральних понять, їх зміст зумовлені не «природженою схильністю до ідеального», а суб'єктивною свідомістю людини. Розвиваючи цю тему Дж. Дьюї пропонував аналізувати моральні проблеми в термінах конкретних, специфічних ситуацій (ситуаційна етика). Відповідно, за Дж. Дьюї «правильна поведінка» це така, яка забезпечує в даній конкретній ситуації найбільшу повноту блага як для діючого у такий спосіб індивіда, так і для інших людей.

В наш вік ідея гуманістичного прагматизму знайшла багатьох своїх прихильників. Прагматизм у його сучасній інтерпретації цілком здатний забезпечувати не лише індивідуальний, але й суспільний інтерес у його моральному значенні. Відповідно посилюється моральна складова сучасної праксеології. Практична філософська концепція діяльності, що має статус програмно-концептуального проекту - теоретичне підґрунття моделювання розвитку туризму, розробки програм його ефективного функціонування та генеральних планів вдосконалення. Згідно з Тадеушем Котарбінським вона покликана методологічно, науково обґрунтувати логіку організації праці («граматика дії»). Для того, щоб бути ефективною діяльністю, згідно праксеології, має бути результативною, продуктивною або плідною (тобто досягти визначеної мети), «правильною» (точною, адекватною визначеній нормі), «надійною» і послідовною, що потребує врахування оцінок альтернативності, вірогідності, обережності, сміливості і ризикованості вчинків.

Основні положення праксеологічної філософії, - логіка організації дії, умови ефективності діяльності, орієнтація на взаємодію конкурентів («негативна конкуренція», «згода незгодних», «техніка боротьби») цілком придатні для того, щоб увійти до арсеналу туризмології насамперед у її теоретико-методологічному значенні. Практична філософська «забарвленими» в туризмі є зокрема філософські аспекти менеджменту та маркетингу. Туристська праксеологія у її операціоналістському, інструменталістському значенні це технологія ефективної діяльності фахівців галузі туризму [3].

Теоретична рефлексія над феноменом туризму виділяє в ньому як найістотнішу діяльнiсну рису. Адже туризм уявляє собою в діяльнiсному аспекті цілу низку проявів активності людини - наміри, мотиви, вчинки і таке інше, що не тільки характеризують особливості людського буття, але й розкривають одну із сторін сутності людини. «Людини як діяльність» – одна із постійних рубрик філософської антропології ХХ-го століття. Діяльнiсний підхід до з'ясування особливостей людської свідомості і поведінки по праву посідає чільне місце в сучасному переліку суспільствознавчих методів. Філософська методологія пізнання та пояснення сутності діяльності оперує такими категоріальними одиницями, як «активність», «інтенція», «намір», «проекування», «поведінка», «практика», «взаємодія». Саме це поняття визначило такий різновид філософської теорії як праксеологія (від грец. «praxis» – дія). Однак, справедливо наголошує В. Лекторський, сучасний підхід в діяльнiсних умовах не тільки має сенс, але й має значні перспективи. Особливо коли йдеться про «взаємодіяльність», взаємодію рівноправних партнерів, які вільно беруть участь у процесі цієї взаємодії, кожний із яких рахується з іншим і в наслідок якого вони обидва змінюються.

Філософія туризму безумовно містить у своїй структурі аксеологічний, ціннісний розділ. Туризм є ефективним засобом

реалізації людських цінностей. Насамперед таких, як вибір, свобода, зацікавленість, бажання, дружелюбство, самоідентифікація та самореалізація тощо. Результатом навіть короткотермінових поїздок є поглиблення власних уявлень про цінності спілкування, доброзичливість, щирість, відкритість, толерантність, справедливість тощо. В залежності від наслідків контактів відбувається певна кореляція ціннісних орієнтацій індивіда, перегляд власних уявлень про переваги чи вади «іншого ніж у тебе» способу життя [7].

Культура спілкування – один із головних ціннісних критеріїв праксеології туризму. «Комунікативна культура» – основна ланка концепції «нового гуманізму», який, у свою чергу, є одним із уособлень теоретичної моделі «вселюдських цінностей», тих аксіологічних основ, інваріантний зміст яких, конкретизуючись в кожну нову історичну епоху, забезпечує усталеність існування людської спільноти, наступність процесів суспільного життя. Гуманістично-терапевтичний сенс комунікативної культури визначається її ціннісними нормативами, серед яких пріоритетними є визнання гідності людини (принцип самодостатності особистості); доброзичливого ставлення до «альтернативних» або несхожих думок, переконань, способів життя (принцип толерантності). Взаємодіючі і взаємодоповнюючі один одного ці принципи в разі їх дотримання сприяють утворенню моральної аури спілкування, як підґрунття дружнього єднання, соціальної злагоди і цивільного консенсусу, – суспільної атмосфери довіри.

Туристські комунікації дозволяють встановлювати стосунки невимушеного, добровільного спілкування заснованого саме на довірі, щирості, добродійності. «Справжній турист», як правило, людина «діалогічного стилю», здатна не на формальне спілкування, а на фактичне, зацікавлене, морально значиме і соціально перспективне. Звичайно, культура спілкування, довірчі стосунки не виникають автоматично, вони потребують значних волевольних зусиль, бажання і психологічної налаштованості на доброзичливі контакти. Забезпечити таку культуру покликані всі суспільні інституції – економіка, політика, дипломатія, освіта, наука, мистецтво [2].

Важливою праксеологічною проблемою є також екологічні аспекти туризму. Людина – органічна ланка цілісної екосистеми. Тяжіння міського жителя до «незміруваної природи» цілком зрозуміло. В тім зростаючий із року в рік тиск турпотоків на природу набуває загрозливого для неї характеру. Ось чому всі учасники туристського процесу зобов'язані охороняти природне середовище, дбайливо ставитися до туристських ресурсів, рекреаційних зон, які є змагальним надбанням спільнот, на територіях яких вони розташовані (концепція коеволюції людини – природи – суспільства).

Природничий туризм і екотуризм є особливо важливими формами туризму тому, що вони здатні, з одного боку, забезпечувати поступальний і сталий його розвиток, із іншого, узгоджувати життєві потреби теперішніх і майбутніх поколінь, насамперед потребу у здоровому середовищі проживання. Виключно важливим при цьому є також культурологічний аспект цієї проблеми – облагороджування сільських зон прийняття туристів, формування цивілізованої інфраструктури сільської готельної гостинності. Практика свідчить, що 90 відсотків сучасної світової туристської інфраструктури складає її приватний сектор, значна частина якого розташована саме в сільській місцевості. «Зелений туризм» прилучає міських жителів до місць збереження і відтворення традиційних ремесел, до джерел фольклорної культури, що активно сприяє патріотичній просвіті, пробудженню і вихованню історичної пам'яті, без чого немислимий процес національного відродження. Екологічний туризм приваблює ще й тим, що в його процесі відбувається взаємозбагачення духовного світу його учасників: городяни одержують можливість наочно оцінити сутність сільського способу життя, його привабливі сторони, а сільська молодь – сприйняти позитивні сторони міської культури. Відіграючи взаємозалежні ролі в туристському спілкуванні, його учасники зміцнюють суспільну корпоративну

свідомість – «чуття єдиної родини». Зазначена теза – збіг інтересів різних соціальних верств і груп, в тому числі етнічних (етнічний туризм) – плідно працює у контексті загальносуспільної об'єднуючої ідеї.

Праксеологія як теоретичне осмислення людської практики не може ігнорувати таку значущу сферу людського буття і, відповідно сферу людської практики, як право. Тим більше праксеологія не може ігнорувати різні концепції філософського осмислення ролі права у функціонуванні суспільства. Особливий інтерес з цієї точки зору викликають концепції «процедурного природного права», які зосереджують свою дослідницьку увагу на розумінні права як різновиду суспільної практики.

Підстави для сучасного розуміння процедурних теорій природного права заклали з одного боку, представники напряму теорії суспільної угоди, зокрема Т.Гоббс і Ж.Ж.Руссо, з іншого боку – творець концепції категоричного імперативу І.Кант. В кінці XIX століття та в XX столітті постає багато різних теорій природного права інспірованих поглядами названих авторів, насамперед філософією Канта. Здебільшого це були теорії процедурного типу, наприклад так звана «школа природного права зі змінним змістом». Її прихильники остаточно відходять від субстанційного розуміння природного права, звертаючи увагу на історичну, культурну та епістемологічну змінність матеріального змісту права природи. Так, неокантіанець Р. Штамлер підкреслює, що пізнання лише матеріально-позитивного права є недостатнім. Окрім матеріально-позитивного права існує стала, невизначена в своєму змісті

формальна ідея права, що є критерієм слухності позитивного права і можливості його об'єктивного пізнання.

Інший сучасний представник теорії природного права Л. Фуллер говорить про внутрішню, формальну, моральність права. Він робить спробу каталогізації мінімальних процесуальних (формальних) видів, що уможливають існування права, або правової системи як такої. Л. Фуллер виділяє всім таких видів: 1) закони мусять мати загальний характер; 2) закони мусять бути оприлюднені, щоб громадяни знали норми, яких вони повинні дотримуватися; 3) ухвалення законів, що мають зворотню дію, й застосування таких законів слід звести до мінімуму; 4) закони мають бути зрозумілі; 5) закони не повинні бути суперечливі; 6) закони не повинні вимагати дій, що виходять за межі спроможностей ти, хто має дотримуватися їх; 7) закони повинні бути відносно постійними; 8) повинна існувати відповідність між формулюванням законів і реальним їх застосуванням.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, погляд на феномен туризму передбачає з'ясування його гносеологічних, соціальних, аксеологічних, духовно-культурних функцій, а також виявлення праксеологічних можливостей. Філософсько-світоглядний підхід до туризму переконує, що цей вид суспільної, групової та індивідуальної діяльності істотно сприяє справі об'єднання людей, комунікації та соціалізації особистостей на основі їх ознайомлення з цінностями світової культури, опанування і розповсюдження загальнолюдських етичних цінностей для їх розуміння і поваги.

Список використаних джерел

1. Басюк Д.І. Основи туризмології: навчально-методичний посібник / Д.І. Басюк. - Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005. – 204 с.
2. Божко Л.Д. Культуротворчі змісти туризму в освіті / Л.Д.Божко //Культура України. – Випуск 48. – 2015. – С.101.
3. Гатальська С.М. Філософія культури: підручник / С.М. Гатальська. – К.: Либідь, 2005. – 328 с.
- 4.Квартальнов В.А. Теория и практика туризма: учебник / В.А. Квартальнов. - М.: Финансы и статистика, 2003. - 672 с.
5. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / О.О.Любіцева, В.К. Бабарицька. - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 335с.
6. Олійник Я.Б. Теоретичні основи туризмології: навч. посіб. / Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. - К.: Ніка-Центр, 2005. – 316 с.
7. Пазенок В.С. Філософія туризму: навч.посіб./ В.С. Пазенок. – К.: Кондор, 2004.
8. Туризмологія (теорія туризму) : навч.-метод. посібник зі спецкурсу / В.С.Пазенок, В.К. Федорченко, О.А. Кручек, І.М. Мініч. – К.: КУТЕП, 2010. - 70 с.

References

1. Basiuk D.I. (2005), *Osnovy turizmologii: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Fundamentals of Tourismology: teaching manual], Kamianets-Podilsky: Aksioma, 204 p.
2. Bozhko L.D. (2015), *Osnovy turizmologii: navchal'no-metodychnyi posibnyk* [Cultural and educational content of tourism in education], *Culture of Ukraine*, Issue 48, P.101.
3. Hatal'ska S.M. (2005), *Filosofiya kul'tury: pidruchnyk* [Philosophy of culture: textbook], K.: Lybid, 328 p.
- 4.Kvartal'nov V.A. (2003), *Teoriya y praktyka turizmu: uchebnyk* [Theory and practice of tourism: textbook], M.: Finance and Statistics, 672 p.
5. Liubitseva O.O., Babarytska V.K. (2008), *Turizmознаvstvo: vstup do fakhu: pidruchnyk* [Tourism Studies: Introduction into specialty: textbook], Publishing and Printing Center "Kyiv University", 335p.
6. Oliynyk Ya.B., Stepanenko A.V. (2005), *Teoretychni osnovy turizmologii: navch. pos* [Theoretical Foundations of Tourismology: teaching aid], K.: «Nika-Centre», 316 p.
7. Pazenok V.S. (2004), *Filosofiya turizmu: navch.posib*. [Philosophy of tourism: teaching aid], K.: Condor
8. Pazenok V.S., Fedorchenko V.K., Kruchek O.A., Minich I.M. (2010), *Turizmologiya (teoriya turizmu). Navch.-metod. posibnyk zi spetskursu* [Tourismology (theory of tourism). Educational and methodical manual on the special course], K.: KUTEL, 70 p.

Актуальность темы исследования обусловлена системным подходом к оценке праксеологии туризма. Целью исследования есть оценка становления и развития праксеологических знаний в туризме. Для получения результатов исследования использовано такие методы: исторический, анализа и синтеза, абстрактно-логический и другие. Это дало возможность определить основные подходы к оценке праксеологического осмысления феномена туризма. Поэтому предложено советы по анализу праксеологии с позиций теоретического осмысления человеческой практики. Дальнейшего исследования требуют вопросы разработки инструментария оценки праксеологических знаний в туризме.

Ключевые слова: праксеология туризма, феномен туризма, экзистенциональное измерение туризма, гуманистический прагматизм, философия туризма, коммуникационная культура, программно-концептуальный проект.

Actuality of research theme is conditioned by approach of the systems to the estimation of phraseology from positions of tourist theory and practice. A research aim is an estimation of becoming and development of phraseology knowledge in tourism. Phraseology of tourism aims to find out essence of tourism in a concept method, to present her category, conceptually, in fact tourism is the multivariable phenomenon. Modern phraseology aims to answer upon requests of time, cares of task to the search of new strategies of relation of man, to the world of nature, civilization, to offer the new non-standard category signs of human existence. An important task is finding out of essence of tourism as the original world of man, wide and by volume social space. Phraseology offers methodologies of analysis of various actions, or their totalities, aiming to provide them eventual positive

effectiveness, practical success. For the receipt of results research drawn on such methods: historical, to the analysis and synthesis, abstractly-logical et al. It gave an opportunity to define the basic going near the estimation of phraseology comprehension of the phenomenon of tourism. It will be realized due to his hermeneutics constituent. Presently evaluation and self-definition - the view-philosophical internals of tourist events are important. Phraseology as philosophical conception of activity, that has status of programmatic-conceptual project - theoretical soil of design of development of tourism, program of him development effective functioning and general layouts of perfection. In order to be effective activity, concordantly phraseology, must be effective, productive, successive, that needs taking into account of estimations of alternatives, authenticity. Substantive provisions of science are logic of organization of action, condition of efficiency of activity, orientation on cooperation of competitors fully suitable in an order to enter the arsenal of tourism. For this reason suggestions are given in relation to the analysis of phraseology from positions of theoretical comprehension of human practice. Further research is needed by the questions of development of tool of evaluation of phraseology knowledge tourism.

Key words: phraseology tourism, phenomenon of tourism, existential measuring of tourism, humanistic pragmatism, philosophy of tourism, communicative culture, programmatic-conceptual project.

УДК 378.14 (37.02)

Попова Алла Іванівна,

аспірант,

Мукачівський державний університет, м.Мукачеве

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВИМІР

У статті розглянуто історико-педагогічні аспекти підготовки фахівців легкої промисловості в європейських країнах, зокрема країн західної та центральної Європи. Зосереджено увагу на актуальності вивчення проблеми підготовки фахівців легкої промисловості, що зумовлено динамічними процесами суспільного розвитку, який тісно пов'язаний із швидкими змінами кількісних параметрів національних систем освіти, виникненням нових концептуальних підходів до організації, змісту та методів навчання, концептуальних розробок безперервної освіти. Проаналізовано наукові підходи до проблеми професійної підготовки та історико-педагогічного розвитку

Ключові слова: фахова підготовка, безперервна освіта, інтелектуалізація професійного навчання, конкурентоспроможність фахівця.

Постановка проблеми. Освіта за своєю сутністю спрямована в майбутнє. Стрімкий розвиток технологій в сучасному світі вимагає від освіти безперервного оновлення змісту підготовки фахівців з урахуванням не лише сучасного, а й прогнозованого стану розвитку технічної галузі, в якій працюватиме випускник навчального закладу. За даними звіту Міжнародної організації інтелектуальної власності, глобальний інноваційний індекс України за 100-бальною шкалою становить 35,8; за цим показником Україна посідає 71 місце з 142 країн [11, с. 261]. Для порівняння, лідер рейтингу – Швейцарія – має індекс 66,59; Китай – 44,66 (35 місце), Молдова – 40,94 (45 місце), Росія – 37,2 (62 місце). При цьому за рівнем знань робітників (Knowledgeworkers), який становить 40,8 балів зі 100 можливих, наша країна обіймає 79 місце. Отже проблема підготовки кваліфікованих фахівців, які розроблятимуть та запроваджуватимуть інноваційні технології в різних галузях діяльності, є надзвичайно актуальною.

Динамічний процес суспільного розвитку тісно пов'язаний із швидкими змінами кількісних параметрів національних систем освіти, зокрема, масовим поширенням обов'язкової середньої, а також вищої освіти, виникненням нових концептуальних підходів до організації, змісту та методів навчання, концептуальних розробок безперервної освіти. Сучасне глобалізоване інформаційне суспільство висуває нові вимоги до всіх галузей діяльності людини, зокрема й до освіти. На перший ціннісний план освітньої парадигми виходять питання реалізації засадничих прав і свобод людини, забезпечення її соціальної захищеності й самореалізації. Головними цілями професійного розвитку і професійної підготовки на початку XXI століття стали розширення та диверсифікація освітніх послуг. Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про пряму залежність темпів удосконалення та розвитку виробництва, його конкурентоспроможності на світовому ринку від рівня професійної підготовки кадрів. Тому особливо актуальним є питання підготовки фахівців для виробничої сфери, зокрема фахівців з легкої промисловості. З метою координації професійного навчання, виконання соціальних програм створено Європейський центр розвитку виробничого навчання в Берліні. Це орган обліку інформації про результати досліджень у галузі безперервної професійної освіти, яким керує рада, що складається з представників Комісії ЄС, урядів і громадських організацій. У кожній країні ЄС склалася своя система професійного навчання та її державного регулювання. У Данії функціонують паритетні комітети безперервної професійної підготовки, у Німеччині-Федеральні і

земельні комітети та Федеральний інститут безперервного навчання. У Нідерландах державні та регіональні органи професійної освіти спільно розробляють навчальні програми і контролюють виконання контрактів про навчання, які укладають працівники з дирекціями підприємств [10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми підготовки фахівців з легкої промисловості в країнах Європейського Союзу зверталися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Дослідження процесу фахової підготовки майбутніх фахівців легкої промисловості в умовах модернізації національної системи вищої педагогічної освіти потребувало вивчення широкого кола актуальних проблем, зокрема методології неперервної освіти (В. Андрущенко, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, С. Сисоватан); теоретико-методологічних засад професійної підготовки фахівців (С. Батишев, В. Беспалько, А. Верхола, Б. Гершунський, А. Киверялг, І. Каньковський, М. Козяр, П. Лузан, А. Нісімчук, В. Петрук, А. Хуторський); психологічних аспектів організації та здійснення навчальної пізнаваності (А. Брушлинський, Л. Виготський, Л. Запорожець, В. Крутецький, Т. Кудрявцев, Б. Ломов, Є. Мілерян, В. Моляко, Я. Пономарьов, С. Рубінштейн, В. Чебишева); шляхів інформатизації професійної освіти (Д. Белл, В. Глушков, Р. Горбатюк, Р. Гуревич, М. Жалдак, Г. Козлакова, А. Коломієць, Т. Конлон, Ю. Машбиць, Н. Морзе, С. Паперт, Ф. Уебстер, В. Шолохович); характеру і змісту професійно-педагогічної діяльності (В. Безрукова, С. Гончаренко, О. Коваленко, Н. Кузьміна, Н. Ничкало, В. Радкевич); підготовку викладачів спеціальних дисциплін (інженерів-педагогів) (Л. Горбатюк, С. Гура, С. Дичковський, О. Макаренко, О. Прохорова, Т. Чаусова, Т. Яковенко); підготовку фахівців з урахуванням прогностичного фону (М. Анісімов, Б. Гершунський, Н. Нікало, В. Радкевич). М. Анісімов наголошує на необхідності органічного поєднання прогнозів соціально-економічного і наукового розвитку держави із прогнозами в галузі освіти [2, с. 225]. Як стверджує професор В. Радкевич, саме «...інноваційно-освітній чинник є основою для підвищення конкурентоспроможності фахівців галузі легкої промисловості на ринку праці» [8]. Водночас вважаємо необхідним акцентувати увагу на висвітленні проблеми підготовки фахівців у європейських країнах. Наше дослідження зумовило здійснити огляд літературних джерел з визначеної проблеми.

Мета статті: здійснити бібліографічний огляд проблеми підготовки фахівців з легкої промисловості в європейських країнах.

Результати дослідження. У вітчизняній науці таким